

UO'K:378.4:355.23(575.1)

Mansurjon IMINJANOV,

O'zbekiston Milliy Universiteti Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi o'qituvchisi, Rezervdagi podpolkovnik

Email: mansurjoniminjonov@gmail.com

Muhriddin QODIROV,

O'zbekiston Milliy Universiteti talabasi

Ravshan OXUNOV,

O'zMU Biologiya-Ekologiya fakulteti dotsenti, r.podpolkovnik

Dotsent B.Haydarov taqrizi asosida

THE ROLE OF THE MILITARY TRAINING CENTER OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN IN THE ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.

Annotation

The article talks about the importance of the military training center of the Ministry of Defense of the Republic of Uzbekistan of the National University of Uzbekistan today, as well as the activities of this military center for the past five years. The military training center of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek has been operating for several years, and every year it recruits the armed forces of the Republic of Uzbekistan with in-depth knowledge and skills in its field, competitive, prepares and delivers multifaceted specialists. The article examines the military training center of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, the tasks of this center, and its activities and importance within the framework of the armed forces of the Republic of Uzbekistan.

Key words: National University of Uzbekistan, military training training center, armed forces of the Republic of Uzbekistan, reserve, officer, cadet, specialist, teaching processes, security.

РОЛЬ ВОЕННО-УЧЕБНОГО ЦЕНТРА НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА УЗБЕКИСТАНА В ВООРУЖЁННЫХ СИЛАХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.

Аннотация

В статье говорится о значении военно-учебного учебного центра Министерства Обороны Республики Узбекистан Национального Университета Узбекистана на сегодняшний день, а также о деятельности этого военного центра за последние пять лет. Военно-учебный центр Национального Университета Узбекистана имени Мирзо Улугбека действует уже несколько лет и ежегодно осуществляет набор в Вооруженные силы Республики Узбекистан, обладающие глубокими знаниями и навыками в своей области, конкурентоспособными, готовит и предоставление многопрофильных специалистов. В статье рассматривается военный учебный центр Национального Университета Узбекистана имени Мирзо Улугбека, задачи этого центра, его деятельность и значение в рамках вооруженных сил Республики Узбекистан.

Ключевые слова: Национальный Университет Узбекистана, военный учебный центр, Вооруженные силы Республики Узбекистан, резерв, офицер, курсант, специалист, учебный процесс, безопасность.

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI HARBIY TAYYORGARLIK O'QUV MARKAZINING O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLLI KUCHLARIDA TUTGAN O'RNI

Annotatsiya

Maqolada O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi O'zbekiston Milliy Universiteti Harbiy Tayyorgarlik O'quv Markazining bugungi kundagi ahamiyati, shuningdek, ushbu harbiy markazning o'tgan besh yil davomidagi faoliyati haqida so'z yuritiladi. Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi mana bir necha yillardan beri faoliyat yuritib kelmoqda, shuningdek, har yili O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari safiga o'z sohasi bo'yicha chuqur bilim va malakaga ega, raqobatbardosh, ko'pqirrali mutaxassis-kadrlarni tayyorlab yetkazib bermoqda. Maqolada Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti harbiy tayyorgarlik o'quv markazi, ushbu markazning vazifalari hamda O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari doirasidagi faoliyati va ahamiyati o'rganildi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston Milliy Universiteti, harbiy tayyorgarlik o'quv markazi, O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari, rezerv, ofitser, kursant, mutaxassis, dars jarayonlari, xavfsizlik.

Kirish. Harbiy soha insoniyat tarixining ajralmas qismi bo'lib, uning rivojlanishi va hozirgi kundagi ahamiyati juda katta. Jamiyatlarning xavfsizligi, hududiy yaxlitligi va global muvozanatni saqlashda harbiy soha muhim rol o'ynaydi. Xususan, vatanimiz hududida ham qadim davrlardan qurolli to'qnashuvlar, janglar bo'lib o'tgan. Vatanimiz tarixida ham ko'plab mahoratli sarkardalar, jasorat ko'rsatgan mard o'g'lonlar nom qoldirganlar. Ushbu sarkardalarga ko'plab ajdodlarimizni misol keltirishimiz mumkin: Spitamen, Shiroq, Jaloliddin Manguberdi, sobiqqiron Amir Temur, Zahiriddin Muhammad Bobur va h.k. Yuqorida sanab o'tgan ajdodlarimiz o'sha davrda harbiy strategiyalarning rivojlanishi, jang vaqtida yangi qurol hamda texnikalarni qo'llashlari orqali harbiy sohaning rivojlanishiga ulkan hissa qo'shishdi hamda insoniyat tarixida o'chmas iz qoldirishdi.

Sarkarda – jangni puxta tashkil etish va jang paytida qo'shinlarni mohirlik bilan boshqarish orqali ulkan g'alabalarni qo'lga kiritgan va tarixdan joy olgan shaxs.

Jaloliddin Manguberdi – xorazmshohlar davlatining so'nggi hukmdori Muhammad Xorazmshohning to'ng'ich o'g'li. U 33 yil umr ko'radi va uning 11 yili jang ichida o'tadi. To'liq ismi Jaloliddin ibn Alovuddin Muhammad. Jaloliddin burnida xoli (mank) bo'lgani uchun mankburni nomi bilan atalgan. Bu nom talaffuzda o'zgarib, Manguberdi nomi bilan mashhur. Jaloliddin qorachadan kelgan, o'rta bo'yli, turk lavzli shaxs bo'lgan. Fors tilini ham yaxshi bilgan. Uning botirligi borasida aytish kerakki, u sulton arslonlar orasidagi eng kuchli sher edi. Bir so'zli, kek saqlamaydigan, ochiq ko'ngil, to'g'ri odam edi. U jiddiy shaxs edi. Hech qachon kulmasdi, juda nari borsa, jilmayib qo'yardi. U adolatsizliklarni yomon ko'rardi. Jaloliddin o'ta qat'iyatli, nihoyatda irodali, murakkab vaziyatlarda, taqdirning

qaltis sinovlarida o'zini yo'qotib qo'ymaydigan favqulodda mard va botir sarkarda edi.

Amir Temur - buyuk lashkarboshi va novator harbiy tashkilotchi hisoblanmish sohibqiron amir temur intizomli armiya tuzishga, jang paytida qo'shin qismlarini oqilona boshqarishga, jang taqdirini hal qiladigan joylarga harbiy kuchlarni tezkorlik bilan yo'llashga, mavjud to'siq va g'ovlarni tadbirkorlik bilan bartaraf etishga, qo'shindagi jangovar ruhni yuksak darajada ushlab turishga erishgan. Sohibqiron sharqda birinchilardan bo'lib armiyaga o't sochar qurol — to'pni olib kirgan. Tog'li hududlarda jang harakatlari olib boruvchi maxsus harbiy qism va bo'linmalarni tashkil qilgan. Amir Temur jahon harbiy ishi tarixida birinchi bo'lib qo'shinni jang maydoniga an'anaviy 5 bo'lakdan farqli ravishda, 7 ta qo'lga bo'lib joylashtirish tartibini joriy etgan.

Sohibqiron (arab. Saodatli, zafarli, g'olib) — zuhra yulduzi va quyosh tutilishining ma'lum bir darajasida to'qnash kelish vaqti (qiron)da tug'ilgan chaqaloq. Bunday farzandning baxtli, ulug' martabali bo'lishi oldindan bashorat qilingan.

Zahreddin Muhammad Bobur - kam sonli lashkar bilan ko'p sonli dushman ustidan g'olib chiqish taktikasini mahorat bilan qo'llagan. U avval raqibini obdon o'rganadi. Masalan, hind sarkardasi Ibrohim Lo'diyga qarshi kurashishdan avval hindiston o'lkasidagi siyosiy holat, rojalarning tarqoqligi, xalqni ibrohim lo'diyning hukmronligidan bezanligidan foydalangan. Bobur panipat jangida xabarchilardan (razvedkadan) keng foydalangan. Razvedka ma'lumotlari asosida xulosa chiqargan. Jangga kirishishdan avval bu yerning iqlimidan tortib, geografik sharoitigacha inobatga olgan.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Harbiy ta'lim, mamlakatning mudofaa qobiliyatini oshirishda va harbiy kadrlarga yuqori malaka berishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu soha, tarix davomida turli bosqichlarni boshdan kechirdi va zamonaviy sharoitlarda yangi yo'nalishlar va innovatsiyalar bilan boyitildi. Harbiy ta'limning asoslari qadimgi davrlarga borib taqaladi. Dastlab harbiy strategiyalar va taktikalar ustida ishlovchilar, urush san'atini o'rgatish uchun turli maktablarni tashkil etganlar. O'rta asrlarda, ushbu ta'lim shakllari ko'proq feodal tuzum va jangovar an'analar bilan bog'liq bo'lib, jangchilarni tayyorlashda muhim rol o'ynagan.

XX asrga kelib, harbiy ta'lim tizimi jiddiy o'zgarishlarga uchradi. Industrializatsiya va texnologik taraqqiyot, harbiy operatsiyalarni amalga oshirishda yangi usullar va strategiyalarni talab qila boshladi. Harbiy akademiyalar va o'quv markazlari, zamonaviy talablar asosida kadrlarni tayyorlash uchun innovatsion dasturlarni ishlab chiqishga kirishdi. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, simulyatsiya, virtual realik va onlayn ta'lim platformalari harbiy ta'lim sifatini yanada oshirishga yordam bermoqda. Ushbu texnologiyalar, talabalarni amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishda va real jangovar sharoitlarga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Harbiy ta'lim faqat harbiy kadrlarni tayyorlash bilan cheklanmaydi. U shuningdek, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda, davlat xavfsizlikni mustahkamlashda va harbiy xizmatchilar orasida etika va mas'uliyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Harbiy ta'lim, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga ham xizmat qiladi. Harbiy ta'limning taraqqiyoti, zamon bilan hamohang ravishda rivojlanib bormoqda. Bugungi kunda, raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar yordamida harbiy ta'lim sifatini oshirish, kadrlarni tayyorlash jarayonini samarali va zamonaviy qilish imkonini beradi. Kelajakda ham, harbiy ta'lim, mamlakatimizning mudofaa qobiliyatini oshirishda va xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. O'zbekiston Milliy Universiteti Harbiy Tayyorgarlik O'quv Markazi mamlakatimizda harbiy malaka va tayyorgarlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu markaz, nafaqat akademik bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantirishga qaratilgan dasturlar asosida talabalarga ta'lim beradi. Qurolli kuchlarimizning zamonaviy talablarga javob beradigan kadrlar bilan ta'minlanishi, harbiy tayyorgarlik o'quv markazining asosiy maqsadlaridan biridir. Harbiy tayyorgarlik o'quv markazida o'quv jarayoni nazariy va amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi. Talabalar harbiy strategiya, taktikalar, qurol-yarog'lar va ularning ishlatilishi,

shuningdek, harbiy psixologiya va etika bo'yicha chuqur bilimlarga ega bo'lishadi. O'quv jarayoni doirasida yuqori malakali mutaxassislar tomonidan olib boriladigan darslar, seminarlar va amaliy mashg'ulotlar, talabalarni Qurolli kuchlar safiga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston Milliy Universiteti harbiy tayyorgarlik o'quv markazi Qurolli kuchlar uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda muhim manba hisoblanadi. Markazda o'quv jarayoni davomida talabalar nafaqat harbiy bilimlarni, balki jamoada ishlash, liderlik ko'nikmalarini ham o'zlashtiradilar. Bu esa kelajakda ularning kelasi Qurolli kuchlarimiz safidagi faoliyati muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi. Zamonaviy harbiy operatsiyalar va xavf-xatarlar sharoitida, O'zbekiston Milliy Universiteti harbiy tayyorgarlik o'quv markazi o'z o'quv dasturlarini doimiy ravishda yangilab, innovatsiyalarni joriy etib boradi. Qurolli kuchlarimizning ehtiyojlariga mos ravishda yangi texnologiyalar va metodlarni o'z ichiga olgan o'quv dasturlari ishlab chiqilmoqda. Bu, nafaqat harbiy bilimlarni, balki zamonaviy qurollar, texnikalar hamda strategiya usullarini ham o'z ichiga oladi.

O'zbekiston Milliy Universiteti harbiy tayyorgarlik o'quv markazi, mamlakatimizning Qurolli kuchlarida muhim o'rin egallab, yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda alohida ahamiyatga ega. Harbiy tayyorgarlik o'quv markazida o'rganilgan bilimlar va amaliy ko'nikmalar, harbiy xizmatchilarimizning kelgusi faoliyatlarida davomida yanada kuchli, tezkor va yuqori malakaga ega kadr sifatida faoliyat olib borishlarida yordam beradi. Shu tariqa, harbiy tayyorgarlik o'quv markazi O'zbekistonning mudofaa qobiliyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi va kelajakda ham o'z faoliyatini yanada takomillashtirishda davom etadi.

Tahlil va natijalar. 2024-yil 24-oktabr kuni Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universiteti harbiy tayyorgarlik o'quv markazi tashkil etilganiga 5 yil to'ldi. Shu munosabat bilan Harbiy tayyorgarlik O'quv Markazida bayram tadbiri bo'lib o'tdi. Ushbu bayram tadbirida da so'zga chiqqanlar Harbiy Tayyorgarlik O'quv Markazi o'tgan 5 yillik faoliyati davomida Markazda faoliyat olib borayotgan ofitserlarning namunali ilmiy faoliyati va sa'yi-harakatlari bilan O'zbekiston Qurolli Kuchlari safiga rezervdagi va zaxiradagi ofisierlarni tayyorlash borasida o'ziga xos tajriba hamda yutuqlarga erishganligi alohida e'tirof etildi.

Dunyodagi har bir davlat bor ekanki, ushbu davlatning jahon sahnasida tutgan o'rni, kuch-qudrati, siyosiy-iqtisodiy rivojini uning yosh kadrlarining ilmiy-amaliy salohiyati, xalqaro darajadagi erishgan yutuqlari belgilab beradi. Shu sababli, Muhtaram Prezidentimiz tomonidan mamlakatimizning ta'lim sohasida alohida va keng islohotlar amalga oshirib kelinmoqda. Xususan shu qatorda, harbiy ta'lim yo'nalishlarida ham keng ko'lamli islohotlar o'tkazilib kelinmoqda. Ushbu islohotlar natijalarini Harbiy Tayyorgarlik O'quv markazining faoliyatida ham kuzatishimiz mumkin. Xususan, o'tgan 5 yillik vaqt davomida Harbiy Tayyorgarlik O'quv markazida rezervdagi va zaxiradagi ofisierlarni tayyorlash bo'yicha malaka talablari ishlab chiqildi hamda ushbu talablardan kelib chiqqan holda Mudofaa vazirligi boshqarma va bo'limlari hamda Qurolli Kuchlar Akademiyasi mutaxassislari bilan hamkorlikda harbiy mutaxassislilar bo'yicha barcha o'quv dasturlari yangilandi.

Harbiy oliy ta'lim muassasalari, harbiy qismlar va tegishli oliy ta'lim muassasalari bilan imzolangan hamkorlik kelishuvlariga ko'ra, Harbiy Tayyorgarlik O'quv markazi kursantlari ixtisosliklaridan kelib chiqib, dala mashg'ulotlari maydonlarida, o'quv markazlarida amaliy mashg'ulotlarda ishtirok etmoqda.

Ilmiy faoliyat doirasida 26 nafar professor-o'qituvchilarimiz mustaqil izlanuvchi sifatida ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishmoqda, 25 nafar professor-o'qituvchi dotsent ilmiy unvonini oldi, ikki nafar ofiser falsafa fanlari va pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori ilmiy darajasiga ega. Bugungi kunga kelib, Harbiy Tayyorgarlik O'quv Markazida faoliyat olib borayotgan ofitserlarning ilmiy salohiyat darajasi 40 foizni tashkil etmoqda. Davlat va jamoat tashkilotlari vakillari, harbiy xizmatchilar, Qurolli Kuchlar faxriylari, kursantlar va yoshlar ishtirok etgan tadbirda faol o'qituvchi va talabalar munosib

taqdirlandi. Yoshlarga qurol-yarog' va harbiy texnika vositalari namoyish qilindi.

Ma'lumot uchun, oliy ta'lim muassasalarining 2-bosqichini tugatgan talabalar tegishli imtihon, sinov va ko'riklardan muvaffaqiyatli o'tgandan keyin markazga o'qishga qabul qilinadi. Qabulda ularning bilim bo'yicha reyting darajasi ham inobatga olinadi. Belgilangan nizomga muvofiq, talabalarning harbiy tayyorgarlikdan o'tish davridagi bilimi tegishli tartibga ko'ra baholanadi. Harbiy tayyorgarlik bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasini topshirgan va bakalavriyatning to'liq kursini muvaffaqiyatli yakunlagan talabalarga "leytenant" harbiy unvoni berilib, ular haqiqiy harbiy xizmatga chaqiriladi yoki rezervga yoxud zaxiraga o'tkaziladi.

Xulosa va takliflar. O'zbekiston Milliy Universiteti Harbiy Tayyorgarlik O'quv Markazining Qurolli Kuchlarda

tutgan o'rni, milliy mudofaa va xavfsizlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu o'quv markazi, yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash, ularning malakasini oshirish va strategik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan.

Markaz, zamonaviy texnologiyalar va metodologiyalarni qo'llagan holda, qurolli kuchlar uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlaydi. Bu jarayon, nafaqat harbiy bilim, balki jismoniy tayyorgarlik va psixologik barqarorlikni ham o'z ichiga oladi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning harbiy strategiyasida bu markazning roli, mamlakat xavfsizligini ta'minlash, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va harbiy sohada ilg'or tajribalarni o'zlashtirish orqali yanada oshmoqda. Natijada, O'zbekiston Milliy Universiteti Harbiy Tayyorgarlik O'quv Markazi, mamlakatning mudofaa qobiliyatini mustahkamlashda muhim poydevor vazifasini o'ynamoqda.

ADABIYOTLAR

1. "O'zbekiston Respublikasi ensiklopediyasi". – Toshkent, Qomuslar Bosh tahririyati, 2007-y;
2. "Harbiy atamalarning qisqacha izohli lug'ati". Dolimov.Sh.Z, Toshkent 2007-y;
3. Latipov F., Harbiy topografiya, O'R MV KM Toshkent – 2015 y.
4. X.Tashmetov, Harbiy topografiya, Toshkent, "Sharq" – 2003 y.
5. O'R MV, Ofitser xaritasi, O'R MV KM, Toshkent-2015 y. XVFU.
6. Harbiy topografiya «Topografik xarita bilan ishlash hamda joyda mo'ljallanish uchun qisqa qo'llanma» Toshkent – 2013 y.
7. O'R QKA, Harbiy topografiya darsligi, 2020 y.
8. <https://gov.uz/oz/mudofaa/news>;
9. <https://nuu.uz> - Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti rasmiy sayti;
10. www.akad.uz–O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Akademiyasi rasmiy sayti;
11. www.avnrf.ru–Rossiya Federatsiyasi Harbiy fanlar akademiyasi rasmiy sayti;
12. www.varb.mil.by–Belorus Respublikasi Harbiy akademiyasining rasmiy sayti.